

۳

بهنژادی جو

مقدمه

جو (هوردئوم ولگار^۱) یکی از قدیمی‌ترین غلاتی است که در مناطق معتدل جهان کاشته می‌شود. در بین غلات، جو بیشترین مقاومت به شوری را دارد و به خشکی و یخ‌بندان نیز مقاومت نسبی دارد. در شرایط دیم عملکرد جو بهتر از گندم و چاودار است. جو در خاکهای حاصلخیز و مناطقی که بهار خنک و طولانی دارند، بیشترین عملکرد را دارد. دانه جو در آب و هوای گرم و مرطوب به خوبی نمی‌رسد. مصرف عمدۀ جو در تغذیه دام و طیور است. جو در تغذیه انسان، تهیه مالت و تهیه نوشیدنی نیز به کار می‌رود.

جو از لحاظ وضع سنبله و بذر، مقاومت به بیماریها و کیفیت تنوع بسیار زیاد دارد. بیشترین مطالعات زنتیکی در غلات، پس از ذرت، روی جو انجام شده است. جو مانند گندم دارای ارقام بهاره و زمستانه است. ارقام بهاره بیشتر کاشته می‌شوند. ارقام زمستانه در مناطقی کاشته می‌شوند که زمستان ملایم دارد. ارقام زمستانه پروتئین نسبتاً زیاد (۱۵ تا ۱۲٪) دارند و به مصرف دام می‌رسند. ارقام بهاره دوردیفه پروتئین کمتر (حدود ۹٪) و مواد نشاسته‌ای بیشتر ۶۵٪ دارند و برای تهیه مالت به کار می‌روند.

1. *Hordeum Vulgare*

براساس گزارش وزارت جهاد کشاورزی، سطح زیرکشت جو در ایران در سال ۱۳۸۳-۸۴ حدود ۶۶ میلیون هکتار بوده است که ۳۶٪ آن آبی و ۶۳٪ آن دیم بوده است. میزان تولید جوکشور در همین سال ۸۶ میلیون تن برآورد شده است که ۶۴٪ آن محصول آبی و ۱۴٪ آن محصول دیم بوده است. استان خراسان رضوی با ۱۶٪ و استان هرمزگان با ۲٪ به ترتیب بیشترین و کمترین تولید جو را داشته‌اند. متوسط عملکرد جو آبی 3050 kg و متوسط عملکرد جو دیم 955 kg در هکتار بوده است.

خاستگاه و ژنتیک جو

واویلوف^۱ دو مرکز پیدایش برای جو ذکر کرده است. یکی اتیوبی و افریقای شمالی است که انواع ریشک بلند و دانه پوشیده جو از آنجا منشأ گرفته، و دیگری چین، ژاپن و تبت است که جوهای لخت، ریشک کوتاه، بدون ریشک، و زائد دار در آنجا به وجود آمده است. به احتمال زیاد گونه‌های زراعی جو از گونه وحشی هوردنوم اسپونتانئوم^۲ و از طریق جهش به وجود آمده‌اند.

جنس هوردنوم شامل ۲۴ گونه است و در آن گونه‌های دولاد و چهارلاد وجود دارد. برخلاف گندم و بیلاف، گونه‌های زراعی جو دولاد هستند. تعدادی از گونه‌های دولاد، چهارلاد و شش‌لاد جو به شرح زیر است.

گونه‌های دولاد ($2n = 14$)

گونه‌های دولاد جو شامل گونه‌های زراعی و گونه‌های وحشی است. گونه‌های زراعی عبارت‌اند از هوردنوم ولگار، هوردنوم دیستیکوم^۳، هوردنوم ایرگولار^۴. گونه‌های وحشی جو عبارت‌اند از هوردنوم اسپونتانئوم، هوردنوم اگریوکربتون^۵ و هوردنوم پوسیلوم^۶.

گونه‌های چهارلاد ($2n = 28$)

گونه‌های چهارلاد جو وحشی و عبارت‌اند از هوردنوم مورینوم^۷؛ هوردنوم بولبوزوم^۸؛ هوردنوم جوباتوم^۹؛ و هوردنوم نودوزنم^{۱۰}.

گونه‌های شش‌لاد ($2n = 42$)

گونه‌های شش‌لاد جو وحشی و عبارت‌اند از: هوردنوم هگراپلوبئیدم^{۱۱}؛ و هوردنوم آریزونیکوم^{۱۲}.

-
1. Vavilov	2. <i>H. Spontaneum</i>	3. <i>H. distichum</i>	4. <i>H. irregulare</i>
5. <i>H. agriocrithon</i>	6. <i>H. pusillum</i>	7. <i>H. murinum</i>	8. <i>H. bulbosum</i>
9. <i>H. jubatum</i>	10. <i>H. nodosum</i>	11. <i>H. hexaploidum</i>	12. <i>H. arizonicum</i>

جو زراعی به طور کلی شامل سه گونه ولگار، دیستیکوم و ایرگولار است که در زیر مشخصات آنها به اختصار ذکر می‌شود.

هوردئوم ولگار. شش ردیفه با ۳ سنبلچه بارور در هر پله محور اصلی و شامل دو گروه است. گروه شش ردیفه مشخص که در آن دانه‌های کناری کمی کوچکتر از دانه‌های وسطی هستند. گروه حد واسط که دانه‌های کناری آن به میزان قابل توجهی از دانه‌های وسطی کوچکترند.

هوردئوم دیستیکوم. دوردیفه است. فقط گلهای ردیف وسط دانه تشکیل می‌دهند و شامل دو نوع است. گروه دوردیفه مشخص که در آن گلهای کناری با اندامهای جنسی تحلیل یافته وجود دارد. در گروه دیگر هوردئوم دیستیکوم گلهای کناری اندام جنسی ندارند.

هوردئوم ایرگولار. گلهای ردیف وسط بارور و گلهای کناری بارور، عقیم، بدون جنسیت، یا ازین رفتہ‌اند و این بی‌نظمی در طول خوش دیده می‌شود. گروههای فرعی در هوردئوم ولگار، مانند گروههای فرعی هوردئوم دیستیکوم، از یکدیگر کاملاً مجزا نیستند. گونه جو نامنظم ظاهراً از اتیوبی منشأ گرفته است. این جو معمولاً در امریکا به عنوان گیاه زراعی کشت نمی‌شود.

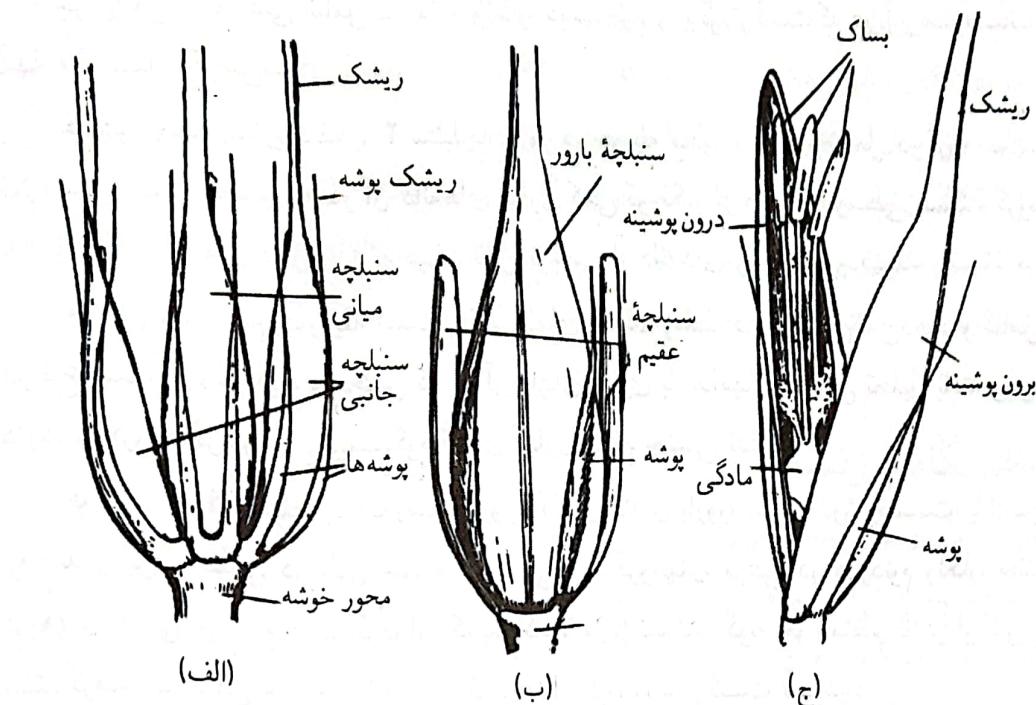
تعداد زیادی از گونه‌های وحشی مانند هوردئوم پوسیلوم، هوردئوم جوباتوم، و هوردئوم نودوزوم معمولاً به صورت علف هرز در بعضی از مناطق امریکا می‌رویند. جوهای زراعی به خوبی با یکدیگر آمیزش می‌یابند.

منشأ ژن‌نامه‌های گونه‌های چهارlad هوردئوم هنوز شناخته نشده است. در طبقه‌بندی جدید، همه گونه‌های زراعی در یک گونه به نام ولگار قرار گرفته‌اند. وراثت صدھا صفت مختلف در جو مطالعه شده است. محل ژنها روی کروموزومها و همچنین روابط پیوستگی آنها مشخص شده است. مطالعات ژنتیکی متعدد روی جو انجام شده است زیرا این گیاه در مناطق مختلف جهان انتشار گسترده دارد. جوهای زراعی شمار محدودی کروموزوم دارند ($n = 7$). جو گیاهی است کاملاً خودگشن و دورگ‌گیری مصنوعی به سادگی در آن انجام می‌شود.

صفات زیادی با وراثت ساده و قابل دسته‌بندی در جو وجود دارد که از آنها می‌توان به عنوان نشانگر استفاده کرد، بخصوص اگر با صفات مهم اقتصادی پیوستگی داشته باشند. برای مثال، صفت دوردیفه بر شش ردیفه غالب است و با یک ژن کنترل می‌شود. بدون ریشک بودن نیز بر ریشک‌دار بودن غالب و تک‌زنی است (پولمن، ۱۹۸۷). همردیف (آل) غالب دوردیفه با علامت Vrs ۱ و همردیف غالب بی‌ریشک با Kap نمایش داده می‌شود.

گیاه‌شناسی جو

جو گیاهی است خودگشن که در هر پله سنبله آن سه سنبلچه قرار دارد. در اغلب واریتها، اندازه

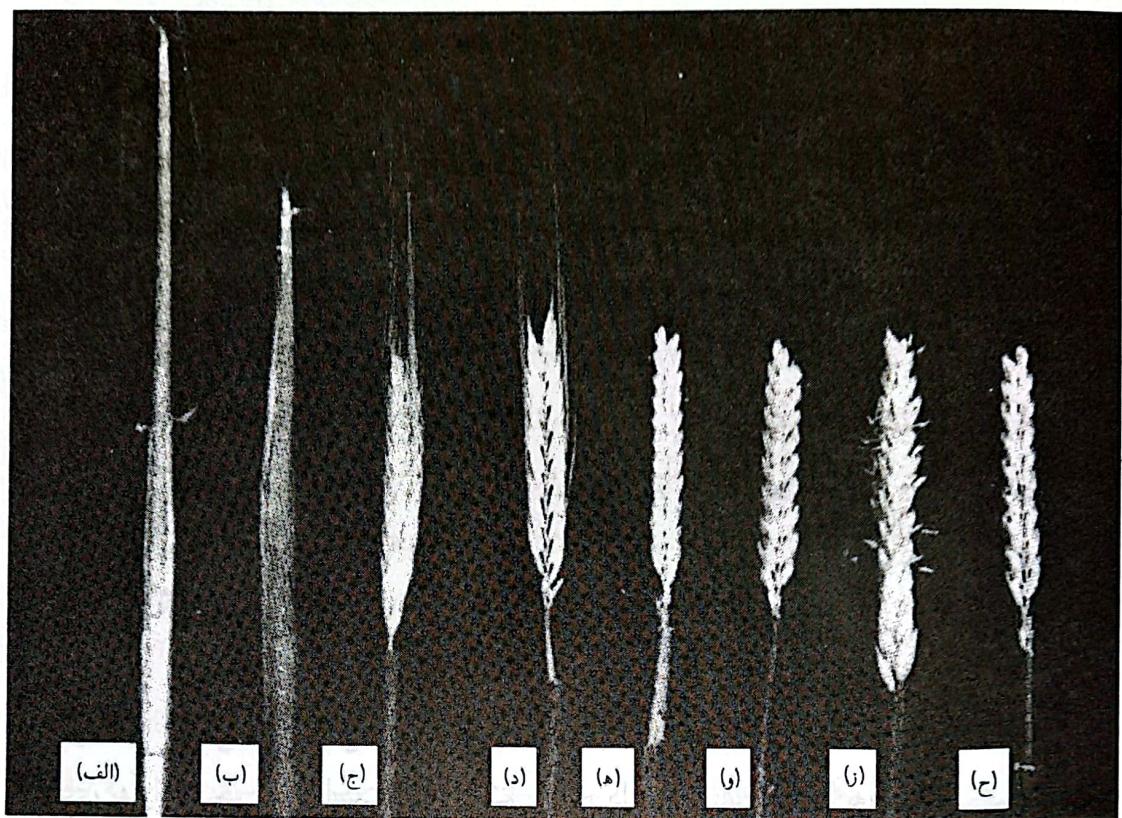

شکل ۱.۲ سنبله و گل در جو.

پوشه نصف پوشینه است و به یک ریشک کوتاه و بسیار ظریف ختم می‌شود. در جوهای شش‌ردیفه، هر سنبلاچه یک گل بارور دارد [شکل ۱.۲(الف)], در جو دوردیفه فقط سنبلاچه میانی گل بارور دارد و گلهای سنبلاچه‌های جانبی عقیم هستند [شکل ۱.۲(ب)].

گلهای جو، مانند گندم، با پوشینه پوشیده شده‌اند. مادگی دارای کلاله دو شاخه پروش است. اندام نراز سه پرچم با میله بلند و ظریف تشکیل شده است [شکل ۱.۲(ج)]. گلدهی از سنبلاچه میانی نیمه بالای سنبله شروع می‌شود و به طرف پایین و بالا ادامه می‌یابد. وقتی مرحله گرده‌افشانی نزدیک می‌شود، لودیکول^۱ در قسمت تحتانی تخدمان متورم می‌شود و پس از آن گلهای باز و میله پرچم طویل می‌شود. همزمان با خروج پرچمها از گل، گرده‌ها روی کلاله آزاد می‌شوند. بازشدن گلهای قبل از آزاد شدن گرده، منجر به مقدار اندکی دگرگشتنی می‌شود. وقتی دمای محیط بالا باشد، پرچمها قبل از اینکه خوش از غلاف خارج شود، گرده‌ها را آزاد می‌کنند. در چنین شرایطی دگرگشتنی به ندرت اتفاق می‌افتد. اگر تلاقی مصنوعی در زمانی انجام شود که دمای محیط بالا باشد، اخته کردن پرچمها باید در مراحل اولیه تشکیل خوش انجام شود، زیرا در این حالت گرده خیلی زود می‌رسد. در هنگام اخته کردن باید مراقب بود مادگی آسیب نیئند، زیرا مادگی در این مرحله بسیار ضعیف است. اگر اخته کردن و تلاقی با دقت انجام شود، درصد تشکیل بذر بالا خواهد بود.

1. lodicule

شکل ۲.۲ مراحل اخته کردن و تلقیح گل در جو.

تحت شرایط مزروعه گردهافشانی جو، بخصوص جوهای دوردیفه، قبل از ظهرور نوک خوشه انجام می‌شود. برای اخته کردن، از سنبله‌هایی استفاده می‌شود که در ابتدای مرحله خوشیده هستند. در این حالت خوشه هنوز از غلاف خارج نشده است. شکل ۲.۲(الف) خوشه نارس، و ۲.۲(ب) خوشه آماده برای اخته کردن را نشان می‌دهد. عمل اخته کردن به طور معمول در بعد از ظهر انجام می‌شود، زیرا هنگام صبح برای گردهافشانی مناسب‌تر است. اگر اخته کردن در صبح انجام شود، باید بعضی از سنبله‌هایی که رسیده‌اند حذف شوند (استارلینگ^۱، ۱۹۸۰).

برای اخته کردن، سنبله از غلاف برگ پرچمی خارج و غلاف از ابتدای سنبله با قیچی قطع می‌شود [شکل ۲.۲(ج)]. سپس گلهای جانبی و تمام گلهایی که نارس هستند، در بالا و پایین سنبله با پنس حذف می‌شود [شکل ۲.۲(د)], به طوری که دو ردیف میانی باقی بماند. در جوهای دوردیفه، گاهی گلهای جانبی نیز گرده بارور تولید می‌کنند که باید آنها را از سنبله حذف کرد. در هر طرف سنبله حدود ۶ تا ۸ گل نگه داشته می‌شود. پس از آن، پوشینه‌ها کمی بالاتر از پرچمهای قیچی بریده [شکل ۲.۲(ه)] و سه پرچم هر گل به کمک پنس خارج می‌شود. قطع کردن پوشینه‌ها

1. Starling

نیز کمک می‌کند که گلها ۱ تا ۲ روز بعد باز شوند و کلاله را در معرض گردهافشانی قرار دهدن [شکل ۲.۲(و)]. پس از اخته کردن سنبله را باید با پاکت سلوفان پوشاند.

گردهافشانی سنبله اخته شده حدود دو روز بعد انجام می‌شود. برای این کار، از سنبله‌های پدری که آماده گردهافشانی هستند استفاده می‌شود. در اینجا نیز مانند زمان اخته کردن، پوشینه‌ها با قیچی از بالای پرچمها قطع می‌شود و پرچمها پس از چند لحظه خارج می‌شوند [شکل ۲.۲(ر)]. گردهافشانی، در جو نیز، مانند گندم، به طور مستقیم از طریق انتقال پرچم، یا غیرمستقیم از طریق روش مجاورتی یا چرخشی یا گو-گو-متد انجام می‌شود. امروز روش گو-گو-متد به دلیل سرعت عمل آن، بیشتر استفاده می‌شود. شکل ۲.۲(ح)، یک سنبله را پس از انجام تلقیح نشان می‌دهد. به طور کلی اخته کردن و گردهافشانی جو مانند گندم است، با این تفاوت که مرحله آمادگی والد ماده و والد نر، در مقایسه با گندم، کمی زودتر است.

روشهای بهنژادی جو

روشهای بهنژادی جو همان است که برای گندم شرح داده شد. این روشهای به طور کلی عبارت‌اند از: وارد کردن ارقام جدید، گزینش، دورگ‌گیری و فناوری زیستی. در حال حاضر متداول‌ترین روش بهنژادی جو، مانند گندم، روش دسته‌جمعی گزینش یافته است. ریحان، افضل، جنوب و صحراء آخرین ارقامی هستند که در بخش تحقیقات غلات مؤسسه اصلاح و تهیه نهال و بذر اصلاح و آزاد شده‌اند.

تهیه جو دورگ به صورت تجاری چندان موفقیت‌آمیز نبوده است، زیرا هنوز در این گیاه سامانه نرعمی سیتوپلاسمی-ژنتیکی، مانند آنچه در مورد گندم گفته شد، پیدا نشده است. سامانه نرعمی که در جو استفاده می‌شود، به سامانه تریسومی نوع سوم متعادل معروف است و رمیج^۱ و ویب^۲ در امریکا آن را ارائه داده‌اند. در این سامانه، از یک کروموزوم اضافی (تریسومی) حامل ژن غالب (نرباروری) و دو کروموزوم طبیعی حامل زنهای مغلوب نرعمی استفاده می‌شود. این نوع تریسومی دو جور دانه گرده تولید می‌کند؛ یکی دانه گرده طبیعی بدون کروموزوم اضافی که بر اثر خودگشتنی تولید بذر نرعمی می‌کند و دیگری دانه گرده با کروموزوم اضافی که به ندرت در رقابت با دانه گرده نرمال عملی انجام می‌دهد. برای تولید بذر دورگ، از گیاهان نرعمی به عنوان پایه‌های مادری استفاده می‌شود. تاکنون از این سامانه برای تولید بذر دورگ تجاری استفاده نشده است.

فناوری زیستی

کشت بافت. از فنون کشت بافت برای تهیه تک‌لادهای مضاف در جو استفاده می‌شود. گرچه کشت

1. Ramage 2. Wieb

بساک نیز در جو امکان پذیر است، بهترین روش تلاقی جو زراعی با جو وحشی هوردنوم بولبوزم است. بدین ترتیب که در نسل F₁ سنبله‌های جو پس از اخته شدن، به وسیله گرده گونه بولبوزم گرده‌افشانی می‌شوند. سپس رویان نارس جدا و در محیط مصنوعی کشت داده می‌شود. گیاهچه‌های تشکیل شده اغلب تک‌lad هستند که بر اثر تیمار باکلشیسین پنجه‌های تک‌lad مضاعف تولید می‌کنند. نشانگرها مولکولی. به کمک نشانگرها مولکولی نقشه‌های پیوستگی گوناگونی برای جو تهیه و گزارش شده است. برای صفات مطلوبی مانند مقاومت به سفیدک نیز نشانگرها می‌برای به کارگیری در گزینش غیرمستقیم معرفی شده‌اند.

مهندسی زنتیک پژوهشگران امریکایی زنهای رمزکننده آنزیم گلوكوناز^۱ را از یک نوع باکتری استخراج و انواع متحمل به گرمای آن را به جو منتقل کرده و از این راه کیفیت جو برای تقدیه دام و طیور و نیز کیفیت مالت آن را بهبود بخشیده‌اند. آنزیم گلوكوناز در جو طبیعی وجود دارد ولی پایداری آن بسیار کم است. از مهندسی زنتیک برای تهیه جوهای مقاوم به رایزوکتونیا^۲ نیز استفاده شده است. یکی از راهکارهای جالب مقابله با این بیماری فارچی استفاده از زنهای رمزکننده کیتیناز^۳ قارچی به نام تریکودرما هارزیانوم^۴ است. کیتین^۵ یکی از ترکیبات ضروری دیواره سلولی قارچهای است. انواع مختلف آنزیم کیتیناز در سلولهای جو وجود دارد، اما هیچ‌یک از آنها روی رایزوکتونیا مؤثر نیست. دانشمندان ژن کیتیناز را از تریکودرما به زن‌نامه جو انتقال داده‌اند و گیاهان تاریخت حاصل مقاومت بالایی به رایزوکتونیا یافته‌اند. زنهای دیگری نیز به جو منتقل شده‌اند، اما همه این فعالیتها در مرحله پژوهشی است و تاکنون جو تاریخت وارد بازار نشده است.

هدفهای بهنژادی جو

هدفهای عده در بهنژادی جو عبارت‌اند از عملکرد، زودرسی، مقاومت به خوابیدگی و ریزش دانه، قابلیت خرمنکوبی، مقاومت به بیماریها و آفات، مقاومت به سرما (در واریته‌های زمستانه)، و کیفیت دانه. صفات دیگری نیز ممکن است در برنامه بهنژادی جو در نظر گرفته شود. در مناطقی که کشاورزان در پاییز و زمستان دامهای خود را در مزارع جو می‌چرانند، میزان علوفه جو نیز مهم است. در هر حال، اهمیت هر صفت در مناطق مختلف متفاوت است. در زیر در مورد هر صفت شرح مختصری داده شده است.

افزایش عملکرد

مسائل بهنژادی جو برای افزایش عملکرد همان است که در گندم وجود دارد. بهنژادی برای عملکرد

1. gluconase 2. Rhizoctonia 3. chitinase 4. *Trichoderma harzianum* 5. chitin

شامل دو موضوع است. یکی به دست آوردن ترکیبی از ژنهای مطلوب مربوط به عملکرد و دیگری تهیه واریته‌هایی که بتوانند در شرایط نامطلوب محیطی عملکردی شبیه عملکرد در شرایط مطلوب داشته باشند. عملکرد به صفاتی مانند قوی بودن گیاه، پنجه زدن، توسعه ریشه، و تشکیل دانه بستگی دارد. عملکرد همچنین تحت تأثیر زودرسی گیاه و مقاومت آن به بیماریها، آفات، سرما، خوابیدگی، و ریزش دانه است.

زودرسی

زودرسی عامل مهمی در سازگاری جو در بعضی از مناطق است. زودرسی ممکن است به دلیل برخورد نکردن گیاه با هوای گرم، بیماری، و خطر آفت یا خشکی اهمیت بیشتری داشته باشد.

مقاومت به خوابیدگی و ریزش دانه

قدرت ساقه و مقاومت به ریزش دانه در جو از صفات مهم به شمار می‌رود. اهمیت مقاومت به خوابیدگی به دلیل استفاده روزافزون از کودهای شیمیایی و برداشت محصول با کمباین است. واریته‌هایی که خوش آنها در هنگام رسیدن خمیده است، در صورت ضعف قدرت کاه در قسمت گردن سنبله سبب شکستگی گردن سنبله و در نتیجه ریزش کل سنبله می‌شود.

در مورد بهنزادی برای قدرت سختی ساقه، عواملی که به استقامت ارثی ساقه کمک می‌کنند عبارت‌اند از ضخامت ساقه، خصوصیات ساقه، و ارتفاع بوته. علاوه بر قوی بودن و پاکوتاها، مقاومت به بیماری‌های ساقه نیز برای سختی واستقامت ساقه حائز اهمیت است. مقاومت به ریزش دانه در واریته‌های زائد دار بیشتر از واریته‌های ریشک دار است.

قابلیت خرمنکوبی

سهولت جدا شدن دانه در زمان خرمنکوبی بسیار اهمیت دارد و در بهنزادی جو باید به این ویژگی توجه شود.

مقاومت به بیماریها و آفات

مهمنترین بیماری‌های جو عبارت‌اند از سیاهک، زنگ نواری، سفیدک، آب سوختگی و بیماری‌های ویروسی. در اینجا شرح مختصری از بیماری سیاهک جو ارائه می‌شود. سه نوع سیاهک به جو حمله می‌کنند. سیاهک آشکار (اوستیلاگو نودا^۱)، سیاهک نیمه‌آشکار (اوستیلاگو نیگرا^۲) و سیاهک پوشیده (اوستیلاگو هوردئی^۳). سیاهک پوشیده و آشکار، دو بیماری مهم جو در ایران است. در مبارزه با سیاهک آشکار، تهیه واریته‌های مقاوم به این بیماری مورد توجه است. مقاومت به این بیماری

1. *Ustilago nuda*   2. *U. nigra*   3. *U. hordei*

را حداقل ۴ زن اصلی و چند زن تغییردهنده کنترل می‌کند. یکی از سختیهای تهیه واریته‌های مقاوم، مسئله آلوده کردن شدید گیاهان به سیاهک چه از طریق مصنوعی یا طبیعی است. امروزه روشهای متعددی برای آلوده کردن گلهای جو به اسپور سیاهک به وجود آمده است.

مقاومت به سرما

مقاومت به سرما در مناطق سردسیر کشته جو اهمیت بسیار دارد و بیشتر از مقاومت به بیماری مورد توجه بهترزیادگران جو است.

کیفیت دانه

جو موادر استفاده فراوان دارد. در کشورهای دیگر بخش بزرگی از جو صرف تهیه مالت می‌شود. از مالت جو برای تهیه شیر مالتدار، غذای بچه، و آبجو استفاده می‌شود. از دیدگاه تهیه‌کنندگان مالت جو، جو باید خصوصیات مطلوبی داشته باشد تا به مصرف تهیه مالت برسد. جو به عنوان خوراک دام و در بعضی از مناطق به عنوان غذای انسان نیز مصرف می‌شود که البته در این مورد نیز کیفیت آن حائز اهمیت است.

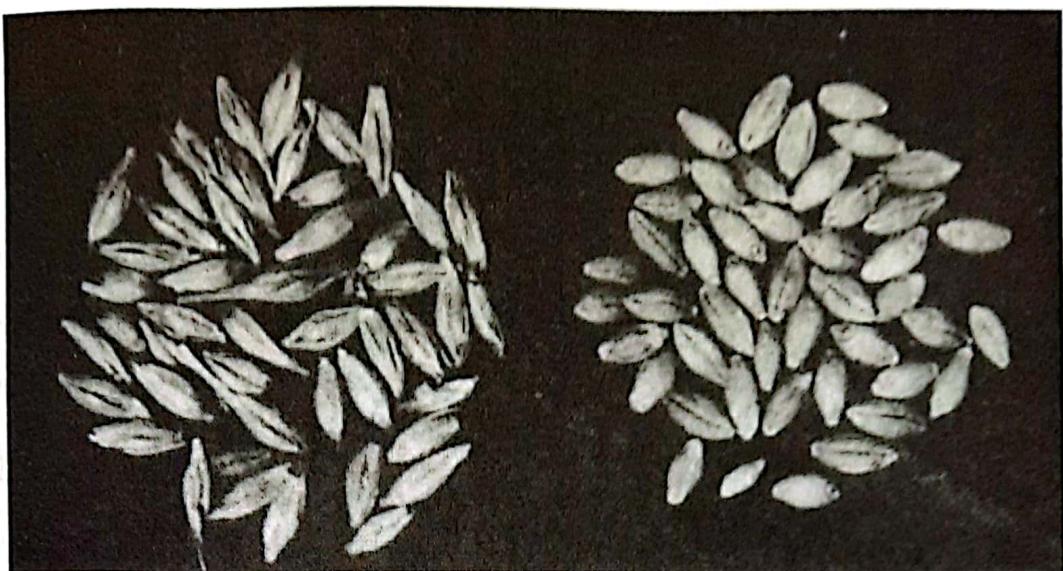
۱. کیفیت جو برای تهیه مالت. برای تهیه مالت دانه جو باید شفاف، درشت، نشاسته‌ای و درصد جوانه‌زنی آن زیاد باشد. بذرهای شکسته و بیمار مطلوب نیست. شرایط کشت و عوامل محیطی بر خصوصیات ذکر شده اثر می‌گذارد. برای شناخت کیفیت مالت، ویژگیهایی چون وزن هزار دانه، درصد پروتئین دانه، مقدار مالت به دست آمده، قدرت دیاستازی و فعالیت آمیلاز در آن در نظر گرفته می‌شود.

۲. کیفیت جو برای تغذیه دام و انسان. درصد پروتئین و میزان اسیدهای آمینه پروتئین جو برای تغذیه انسان حائز اهمیت است. پژوهشگران موسسه ریسو^۱ در دانمارک نوعی جو به نام هایپرولی^۲ درست کرده‌اند که مقدار پروتئین و لیزین آن بالاست.

کیفیت جو لخت بهتر، اما عملکرد آن کمتر از جو پوشیده است. در جو معمولی پوشینه‌ها به دانه چسبیده است، اما در جوی لخت پوشینه‌ها مانند گندم از دانه جدا می‌شوند (شکل ۳.۲) و به همین دلیل می‌توان در مزرعه با کمباین دانه را از پوسته جدا کرد. پوسته‌دار بودن دانه با یک همراهی به نام نیو^۳ کنترل می‌شود و بر لخت بودن دانه غلبه دارد. پدیده لختی دانه نخستین بار در سال ۱۹۸۲ در یک واریته کانادایی به نام اسکوت معرفی شد.

مقدار پایین لایسین و ترئونین^۴ از ارزش غذایی جو برای تغذیه انسان و حیوانات تک‌معده‌ای می‌کاهد، با این حال مصرف جو برای سلامتی بسیار مفید است. متخصصان تغذیه، جو را برای

1. Riso 2. Hiprolly (High protein lysine) 3. Nud 4. Threonine

شکل ۳.۲ دانه جو لخت (راست) و جو معمولی (چپ).

افراد چاق و کسانی که بیماری قند دارند، توصیه می‌کنند. این ارزش‌های دارویی جو به خاطر مقدار زیاد بتاگلوكن^۱ در دانه آن است. بتاگلوكن سرعت جذب شکر و حتی میزان کلسترول کل را کاهش می‌دهد. وجود بتاگلوكن زیاد برای تهیه مالت و تغذیه حیوانات مناسب نیست (گودک^۲). ۲۰۰۷

1. B-glucan   2. Goedekte